

Az alábbi listát a Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport (GYEM; gyulotellen.hu) készítette sértetti képviselőként szerzett tapasztalatok és a nemzetközi szakirodalom alapján. A lista összeállítása során széleskörű konzultációt folytattunk jogalkalmazó szervekkel, kutatókkal, minisztériumok képviselőivel, akiknek meglátásait a jelen anyagba beépítettük.

Az indikátorlista az előítéletes indítékkal elkövetett, ún. gyűlölet-bűncselekmények büntetőeljárásban való felismerésében és megítélésében nyújt segítséget a hatóságok számára. A Büntető Törvénykönyv és a joggyakorlat értelmében a jogalkalmazóknak **valamennyi bűncselekmény esetén mérlegelniük kell** az előítéletes indíték esetleges jelenlétét. Az előítéletes indíték a közösség tagja elleni erőszak büntette (Btk. 216. §) esetében *önálló tényállási elem*, amely hiányában a bűncselekmény nem állapítható meg. Bizonyos bűncselekmények esetében (pl. emberölés [Btk.160.§], súlyos testi sértés [Btk. 164.§]) az *aljas indokból elkövetés minősített esetét* kell megállapítani. További bűncselekmények esetében (pl. zaklatás [Btk. 222. §]), az előítéletes indítékot *súlyosító körülményként* (BK 56/2007) kell figyelembe venni.

Az előítélet-indikátorok olyan **objektív tények vagy körülmények**, amelyekből arra következtethetünk, hogy egy bűncselekményt részben vagy teljes mértékben előítéletes indítékból követte el. Az indikátorok ugyan **önmagukban nem bizonyítják** az előítélet indítékot, ugyanakkor már **egyetlen indikátor jelenléte is megköveteli**, hogy a nyomozás az esetleges előítéletes indítékra is kiterjedjen. Ha valamelyik indikátor nincs jelen, az nem jelenti azt, hogy az előítéletes indíték kizárható.

Az indikátorok között vannak olyanok (1., 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9.), amelyeket már a bűncselekmény **helyszínén intézkedő járőröknek, körzeti megbízottaknak** kell felmérniük, dokumentálniuk. Ezeket a listában kiemeltük. Fontos, hogy a rendőr jelentésébe ezeket az indikátorokat, a kapcsolódó tényeket minél részletesebben és tényszerűbben, szöveghűen rögzítse.

Az indikátorok hasznos eszközt jelentenek a **nyomozati cselekmények megtervezése** során is: ha felmerül az előítéletes indíték gyanúja, **valamennyi indikátort fel kell tární, dokumentálni**, és a vádemelési indítványban és a vádiratban szerepeltetni, így megkönnyítve az ügyészség, illetve bíróság munkáját a motiváció bizonyítására.

Az alábbi indikátorlista az egyes indikátorokat „erősségük” szerinti sorrendben tünteti fel. Az indikátorok a cselekmény jellemzőinek széles körét ölelik fel: megtalálhatók közöttük a bűncselekmény alanyához (2., 5., 6., 11.); a passzív alanyhoz köthető (1., 4.); az elkövető és a sértett közötti viszonyra vonatkozó (3., 9.) és az elkövetés objektív körülményeire vonatkozó (7., 8., 10.) indikátorok is.

<p>1. A sértett vagy más tanú észlelése, véleménye</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tární, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>Alapvető jelentőségű, ha a cselekményt közvetlenül észlelő személy a támadást előítéletes indítékú cselekményként érzékelte, értelmezte. Ugyanakkor az a tény, hogy a sértett vagy más tanú a cselekményt nem előítéletes indítékúként élte meg, nem döntő jelentőségű. Ennek oka lehet az, hogy a sértett szégyent érez a cselekményt kiváltó csoport-hovatartozása miatt (pl. meleg vagy leszbikus sértett, aki szexuális irányultságát nem vállalta fel nyilvánosan), vagy, hogy tudat alatt a cselekmény pszichikai hatását próbálja csökkenteni azzal, hogy bagatellizálja az ügyet (pl. a sértett azt állítja, hogy „beszólása”, nem pedig cigánysága miatt verték meg). A sértett és más tanúk észlelése, véleménye eltérhet, ezért valamennyi álláspontot fel kell tární és dokumentálni kell.</p>	
<p>2. Az elkövető megjeleneése, megnyilvánulása a cselekménnyel összefüggésben</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tární, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>A gyűlölet-bűncselekményeknek gyakran célja, hogy „üzenjenek”, hogy az elkövető megfélemlítse, megalázza a sértettet és rajta keresztül azt a csoportot, amelyhez védett tulajdonsága (pl. zsidó, fekete bőrű) alapján tartozik. Ezért az elkövető gyakran egyértelművé teszi, hogy a cselekményre miért került sor. Ilyen megnyilvánulás lehet a sértett közösséghez való tartozásának nevesí-</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szóbeli vagy más megnyilvánulások: <ul style="list-style-type: none"> - „nigger”, „fekete majom”, „Go back to Africa!”, „Takarodjatok haza!” - „büdös cigány”, „Szaporodtok, mint a patkányok!” „Dolgozni járj, ne lopni!”, „Mehaltok cigányok!” - „buzi”, „köcsög”, „faszszopó”, „deviáns”, „perverz” - „biboldó”, „bibi”, „pajeszos”, „metélt”, „galíciai jöttment”, holokauszttagadó és gázkamrára

	<p>tése, különösen a közösség megnevezésére elterjedt sértő kifejezés, vagy a közösség nevéhez kapcsolt sértő jelző használatával; vagy utalás arra, hogy a sértettnek és közösségének nincs helye az adott környéken, településen vagy az országban. A megnyilvánulás a közönségre utaló gesztus vagy akár írott megnyilvánulás formáját is öltheti. Ehhez hasonlóan az elkövető megjelenése is az előítéletes indítékra utalhat.</p>	<p>utaló kifejezések pl. „Vár a gázkamra!”, „Takarodjatok Izraelbe!”, „Arbeit macht frei”</p> <ul style="list-style-type: none"> - mozdulatok, üdvözlések: náci karlendítés, speciális üdvözlések pl. „Kitartás!”, „Adjon az isten!” - dalok, rigmusok pl. „Indul a vonat (Auschwitzba)”, „Igenis van cigánybűnözés” - megjelenés: <ul style="list-style-type: none"> - szélsőséges szervezetek (ld. 6. pont) egyenruhája, formaruhája, jelvénye pl. fehér cipőfűzős bakancs, egyszínű fekete vagy terepmintás ruha, „betyár” öltözet (ostor, bő, fehér gatyua, fekete mellény), maszk - feliratok, emblémák, jelek az öltözéken pl. rovásírás, Nagy-Magyarország ábra, turul, árpádsáv, Magyar Harcos, „Ne bántsd a magyart, mert pórrul jársz!” felirat, horogkereszt, SS-jel, 14, 88 számok, nyilaskereszt, Auschwitz-felirat, S.H., H.H. felirat, „Becsületem a hűség” (ugyanaz németül: „Ehre Treue”), „Fehér Erő” (ugyanaz angolul: „White Power”), „Fehér Büszkeség” (ugyanaz angolul: „White Pride”) felirat, kelta kereszt vagy vaskereszt embléma - fentieknek megfelelő tetoválás - kopasz fej - falfirka a helyszínen vagy a sértett házában, rajz a sértett testén a fentiekhez hasonló tartalommal
<p>3. Az elkövető és a sértett közötti vélt vagy valós csoportkülönbség</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tárnia, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>Bár önmagában ritkán elégséges, fontos jelzés lehet, ha az elkövető és az áldozat faji, etnikai, vallási, nemzeti hovatartozása, szexuális irányultsága, nemi identitása, fogyatékosága vagy más – az adott társadalmi kontextusban jelentőséggel bíró – tulajdonsága eltér. A sértett jellemzően gyengébb, védtelenebb. Fontos, hogy előítéletes indítékúnak minősülhet a cselekmény, ha az áldozat ténylegesen nem, csak az elkövető észlelése szerint tartozik az adott védett csoporthoz (vélt csoport-hovatartozás). Az ügyészi gyakorlat szerint akkor is gyűlölet-bűncselekményről beszélünk, ha a sértett egy védett csoport érdekében lép fel, vagy a csoporthoz tartozó személy környezetének tagja.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a tényleges csoport-hovatartozás különbségre: <ul style="list-style-type: none"> - homoszexuális sértett – heteroszexuális támadó - transznemű sértett – nem transznemű támadó - roma sértett – nem roma elkövető - zsidó sértett – más vallású, ateista elkövető - fekete bőrű áldozat – fehér bőrű támadó - a vélt csoport-hovatartozás különbségre: <ul style="list-style-type: none"> - feminin viselkedése vagy a Budapest Pride-on való részvétele miatt az elkövető melegen véli a heteroszexuális sértettet - sötét bőrű magyar etnikumút romának, afrikainak néz az elkövető - védett csoport érdekében eljáró személy elleni támadásra: <ul style="list-style-type: none"> - menekülteket önkéntesen segítőt támadják pl. menekülőket autón szállító nő - a védett csoporttal kapcsolatos jogvédő a sértett - romákat segítő szociális munkást ér támadás - sötét bőrű áldozat barátját támadják pl. kubai származású magyar fiú barátját megverik
<p>4. A sértett megjelenése, viselkedése</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tárnia, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>A sértett kiválasztására gyakran az alapján kerül sor, hogy megjelenése a társadalomban széles körben elterjedt sztereotípiákhoz illeszkedik. Előfordulhat, hogy a sértett magatartása, lakóhelye utal valamely védett csoporthoz tartozására.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sötét bőrszín, mandulavágású szem - ruházat, a csoport népviselete pl. hosszú, bő szoknya roma nőknél - kipa, pajesz, ortodox zsidósághoz köthető fekete kalap és ruházat - a másik nemre jellemző (rövid/hosszú) hajviselet, nőies/férfias gesztusok, magas/mély hang, öltözködés; szivárványszínű kitűző, sál, öv - idegen nyelv használata; egyes csoportokra jellemző sajátos nyelvhasználat, akcentus

		<ul style="list-style-type: none"> - azonos nemű emberek egymás kezét fogják, megölelik, megcsókolják egymást nyilvános helyen - a közösséget népszerűsítő rendezvényen, kulturális eseményen (pl. Budapest Pride, Roma Büszkeség Napja, Zsidó Fesztivál), tüntetésen való részvétel - a sértett köztudottan cigánytelepen vagy menekültügyi befogadó-állomáson lakik
<p>5. Az elkövető előítéletes beállítottsága</p>	<p>Az elkövető indítékára következtethetünk az elkövető általános előítéletes beállítottságából, amelyre nem csak a támadás alatti vagy azt közvetlenül megelőző, követő megnyilatkozások utalhatnak, hanem az elkövető egyéb, az adott közösséggel kapcsolatos viszonyulása is. Ezek sok esetben csak az elkövető környezetének, hátterének részletesebb megismerése révén (környezettanulmány, szakértői vélemény, közösségi média profilok elemzése) tárhatóak fel.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egyes védett csoporttal/csoportokkal szembeni ellenséges, szélsőséges írásokat készít, tesz közzé, ilyen jellegű internetes hozzászólásai vannak, lakásában ilyen rajzok, feljegyzések, napló található - szélsőséges ideológiát hirdető könyveket, kiadványokat, internetes oldalakat olvas pl. Mein Kampf, kuruc.info, Szentkorona Rádió, kitartas.net, betyarsereg.hu, alfahir.hu, hvim.hu, - szélsőséges szervezeteket, sajtótermékeket követ, ilyen csoportokhoz tartozik a közösségi média oldalain pl. az előző pontban említettek, a 6. pontban felsorolt gyűlöletcsoportok, valamint pl. Migráns Vándász Bevetési Csoport, Magyar Önvédelmi Csoport - szélsőséges rendezvényeket látogat pl. Magyar Sziget; Becsület Napja és egyéb, a Kitörésre emlékező események; Gárda és Új Magyar Gárda-avatás, -vonalás; Goj Motorosok rendezvényei - szélsőséges beállítottságú zenekarok zenéit hallgatja, koncertjein vesz részt, közösségi médiában követi őket pl. Kárpátia, Egészséges Fejbőr, Magozott Cseresznye, Archívum, Titkolt Ellenállás, Vendetta, Valhalla, Vádló Bitófák, Romantikus Erőszak, Hunor, Fehér Törvény, Blood and Honour - szélsőséges csoportok gyülekezőhelyeit, szórakozóhelyeit, kocsmáit látogatja pl. Bujdosó Székely, Bástya Borozó, Klub 64, Blue Hell
<p>6. Szervezett gyűlöletcsoportok részvétele</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tárnia, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>A cselekmény elkövetésében olykor szervezett gyűlöletcsoport vesz részt. Erre utalhat az elkövető megjelenése, viselkedése, a csoport helyszínen megjelenő szimbólumai. Elképzelhető, hogy a cselekményt a csoport készíti elő vagy azt utólag magára vállalja.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az elkövető gyűlöletcsoportokhoz tartozik, részt vesz a rendezvényeiken, viseli a jelképeiket pl. Betyársereg, Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom, Magyar Nemzeti Gárda, Új Magyar Gárda, Ultrák, Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, Gárdamotorosok, Kárpát Haza Őrei Mozgalom - a csoport hivatalosan magára vállalja a támadást - a cselekmény elkövetésére a szervezet rendezvényein, internetes oldalán, közösségi média felületein toboroztak résztvevőket pl. Facebookon szerveződött Önkéntes Határvadász Egység, Hunyadi Önkéntes, Készenléti Határvadász Zászlóalj, amelyek a menekültek elfogására, bántalmazására hívnak
<p>7. Helyszín</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tárnia, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>Ha egy helyszín kapcsolatba hozható egy közösséggel, elképzelhető, hogy az elkövető azért kereste fel a helyszínt, hogy az adott közösséghez tartozó személlyel találkozzon. Gyűlöletcsoport részvételére, illetve az elkövetők előítéletességére utalhat, ha a helyszín közelében ilyen csoport által gyakran látogatott hely vagy esemény található. Fontos jelzés lehet, ha a területen korábban is követtek el gyűlölet-bűncselekményt.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a közösség rendezvényének helyszíne pl. Budapest Pride, Roma Büszkeség Napja (Roma Pride) - a közösség tagjai által rendszeresen látogatott szórakozóhely pl. melegbárok pl. Budapesten AlterEgo, Capella, Tütü, Magnum Szauna, Action Bár, CoXx; vidéken Rocco, Zeus, Meditárrán Klub, Wannabe - a közösség érdekében dolgozó civil szervezet pl. Szivárvány Misszió Alapítvány, Menedék Egyesület irodája; roma nemzetiségi önkormányzat

		<ul style="list-style-type: none"> - vallási helyszín pl. temető, imahely, templom, zsinagóga, mecset - egy település vagy egy település azon része, amelyet a közvélemény a közösséggel kapcsol össze pl. cigánytelep, zsidónegyed, menekültügyi befogadó központ - a védett csoportok által fenntartott/támogatott iskolák pl. Lauder zsidó iskola, roma nemzetiségi tanulóknak létrehozott iskolák pl. Gandhi Gimnázium (Pécs), dr. Ámbédkár Iskola (Sajókaza) - a közösség számára jelentőséggel bíró egyéb helyszín, emlékmű, szobor pl. a holokauszt áldozataira emlékező cipők a Duna parton, holokauszt emlékmű a Duna parton a XIII. kerületben, holokauszt cigány áldozatainak emlékműve a Nehru parton, Kertbeny Károly sírja - meleg férfiak „ismerkedős helyszíne” pl. Népliget - szélsőséges csoportok 5. pontban felsorolt gyülekezőhelyei, szórakozóhelyei, kocsmái, rendezvényei
<p>8. Időpont</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tárnia, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>Egy közösség számára jelentős esemény időpontja felerősítheti az elkövetőnek a közösséggel szembeni ellenérzéseit, illetve az esemény, ünnep lehetőséget biztosít az elkövetőnek az adott közösséghez tartozó személyekkel való találkozásra.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vallási vagy nemzeti ünnep pl. Pészah, Jóm kippur, Hanuka, Ramadán - a közösség széles körben ismert rendezvényének, tüntetésének időpontja pl. Roma Nap, Roma Büszkeség napja, Budapest Pride, holokauszt emléknap, Élet Menete
<p>9. Az erőszak mértéke, módja, eszköze</p> <p>A helyszínen intézkedő rendőrnek fel kell tárnia, dokumentálnia kell ezt az indikátort!</p>	<p>Mivel a gyűlölet-bűncselekmények célja gyakran a sértett, illetve közösségének megalázása, lealacsonyítása, előfordul, hogy az erőszak, illetve a kár mértéke kifejezetten súlyos, olykor az elkövető kegyetlen, embertelen bánásmódot alkalmaz (pl. romagyilkosságok). Az elkövetés tipikus módja, eszköze is jelezheti az előítélet motívumot.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alvó hajléktalan ember levizelése, csikk elnyomása rajta, használati tárgyainak felgyújtása - pajeszhúzás - szimbolikus jelentőségű tárgyak pl. állati testrészek, ürülék, sertéshús, sertésvér, szappan a helyszínen való elhelyezése - veszélyes, tipikusan bántalmazásra használt eszközök (baseball-ütő, fókos, vipera) alkalmazása
<p>10. Nyilvánosság</p>	<p>Mivel a gyűlölet-bűncselekményeknek gyakran célja, hogy a sértett közössége számára üzenjenek, a támadások sokszor nagy nyilvánosság előtt zajlanak; a cselekményről fényképet vagy videofelvételt készítenek, ezeket az interneten, közösségi oldalakon megosztják; előfordul, hogy az elkövető a támadásról dicsekszik társainak vagy közösségi oldalakon.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a 6. pont alatti szervezetek honlapjain, közösségi média oldalain, 5. pont alatti szélsőséges hírportálokon - saját Facebook, YouTube, Twitter, Pinterest, Tumblr, illetve más közösségi média oldalon
<p>11. Más indíték hiánya</p>	<p>Ha a cselekmény háttérben más indíték (pl. nyereségvágy, vélt vagy valós korábbi konfliktus) nem azonosítható, az előítéletes elkövetésre utalhat. Más indíték (vegyes motívum) esetén is megállapítható a gyűlölet-bűncselekmény, ha az előítéletes indíték meghatározó, hangsúlyos.</p>	<p>Példák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az elkövető(k) és a sértett(ek) nem ismerik egymást - ismerik egymást, de nincs személyes konfliktusuk - értéktárgyat nem tulajdonítanak el

GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK ELLENI MUNKACSOPORT